

Þriðjudaginn 28. janúar 1992.

Nr. 306/1989. **Protabú Ingólfs Óskarssonar**
(Hróbjartur Jónatansson hrl.)

gegn

Íslandsbanka hf.

(Ragnar Aðalsteinsson hrl.).

Gjaldþrot. Skuldajöfnuður. Handveð. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir, Gunnar M. Guðmundsson, Haraldur Henrysson, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Frá og með 1. janúar 1990 breyttist heiti stefnda og varð Íslandsbanki hf.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 10. ágúst 1989. Hann gerir þær dómkröfur, að stefnda verði gert að greiða sér 1.160.802 krónur auk árlegra innlánsvaxta sem hér segir: 28% frá 8. mars 1988 til 11. júní s.á., 29% frá þeim degi til 1. júlí s.á., 32% frá þeim degi til 1. ágúst s.á., 33% frá þeim degi til 21. ágúst s.á., 28% frá þeim degi til 1. september s.á., 18% frá þeim degi til 11. október s.á., 13% frá þeim degi til 21. október s.á., 10% frá þeim degi til 21. nóvember s.á., 7% frá þeim degi til stefnubirtingardags 15. desember 1988, en með dráttarvöxtum samkvæmt 10. gr., sbr. 12. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný skjöl hafa verið lögð fyrir Hæstarétt.

Það er óumdeilt í málinu, að stefndi og Ingólfur Óskarsson gerðu á árinu 1986 samning um kaup hins fyrrnefnda á viðskiptavíxlum og öðrum verðbréfum gegn því, að ákveðinn hundraðshluti af andvirði hinna keyptu viðskiptabréfa yrði lagður inn á sérstakan reikning á nafni Ingólfs Óskarssonar í vörslu stefnda. Hinn umdeildi reikningur, verðtryggður sparireikningur nr. 168198, var stofnaður 15. janúar 1986. Samkvæmt framlögðum gögnum stefnda um hreyfingar á reikningnum var síðasta grunnfjárhæð lögð inn á

reikninginn 15. október 1987, en hinn 18. apríl 1988 er öll innstæða tekin út af reikningnum. Úrskurður um gjaldþrotaskipti á búi Ingólfs Óskarssonar var kveðinn upp 8. mars 1988.

Í máli þessu heldur stefndi því fram, að hann hafi haft handveð í skuldbindingu sinni gagnvart Ingólfi Óskarssyni samkvæmt framangreindum reikningi. Skriflegum samningi um viðskipti þessi er ekki til að dreifa, og stefndi hefur ekki lagt fram gögn, sem skýlaust kveða á um handveð þetta. Gera verður þá kröfu til innlánsstofnana, að eins og hér stendur á, tryggi þær sér skýrar og ótvíræðar sannanir fyrir veðréttindum. Stefndi telst því ekki hafa sannað, að hann hafi átt handveð í innstæðu á verðtryggða sparireikningnum nr. 168198.

Með bréfi 23. ágúst 1988 til áfrýjanda staðfesti lögmaður stefnda fyrir hönd hans, að hann hefði í sinni vörslu 1.160.000 krónur, sem væru „bundin innstæða af keyptum víxlum til tryggingar á móti víxlakaupum“. Muni andvirði þess fjár varið til greiðslu viðskiptakrafna Ingólfs Óskarssonar. Með bréfi 4. nóvember sama ár er staðfest, að þetta hafi verið gert. Eins og að framan greinir, virðist þetta í raun gert 18. apríl 1988, en þá er sambærileg fjárhæð tekin út af reikningnum.

Stefndi heldur því fram, að skilyrði og forsenda víxlakaupanna hafi verið stofnun sparireiknings nr. 168198 og að úttektir af bókinni hafi eingöngu verið til greiðslu skulda vegna keyptrar verðbréfa, ef aðalskuldari greiddi þau ekki.

Fyrir skiptarétti Reykjavíkur hinn 19. október 1988 lýsti Ingólfur Óskarsson þessum viðskiptum svo, að greiðslur út af framangreindum reikningi hefðu einungis getað farið fram með samþykki stefnda og hann hefði sjálfur aldrei fengið peninga af reikningnum nema til þess að greiða skuldir sínar við stefnda. Gögn málsins um færslur á reikningnum styðja málstað stefnda og frásögn Ingólfs Óskarssonar um viðskipti hans við stefnda. Þegar þetta er virt og það, hversu nátengdur þessi reikningur var kaupum bankans á verðbréfum frá Ingólfi Óskarssyni, þykir mega leggja til grundvallar dómi í málinu, að stefndi hafi getað ráðstafað innstæðu þessari án atbeina Ingólfs Óskarssonar til greiðslu verðbréfa, sem voru í van-skilum, af svokölluðum víxlakvóta, en ómótmælt er, að það hafi stefndi gert.

Telja verður því nægjanlega leitt í ljós, að stefnda hafi verið heimilt að jafna inneign reikningsins gegn skuldum Ingólfs Óskarssonar, eins og hann gerði 18. apríl 1988, þótt hann hefði þá verið úrskurðaður gjaldþrota, sbr. og 32. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978. Ákvæði 59. gr. sömu laga þykja ekki vera þessu í vegi, eins og hér stendur á. Með framangreindum athugasemdum ber að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða dóms.

Rétt þykir, að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað, eins og í dómsorði greinir. Er þar ekki tekið tillit til virðisauka-skatts.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, þrotabú Ingólfs Óskarssonar, greiði stefnda, Íslandsbanka hf., 200.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

S é r a t k v æ ð i

**hæstaréttardómaranna Gunnars M. Guðmundssonar
og Péturs Kr. Hafstein.**

Við teljum það nægjanlega fram komið, að stefndi hafi einn haft ráðstöfunarrétt á innstæðu hins umdeilda bankareiknings og hún hafi frá upphafi ekki verið til annars ætluð en að tryggja greiðslu skulda Ingólfs Óskarssonar við stefnda vegna kaupa stefnda á viðskiptavíxlum og öðrum verðbréfum af honum. Því beri að fallast á, að stefndi hafi bæði átt handveð í innstæðu reikningsins og getað jafnað henni á móti gjaldföllnum skuldum þrotamanns á hverjum tíma á eindæmi sitt. Áfrýjandi getur ekki hér fengið betri rétt gagnvart stefnda en Ingólfur Óskarsson hafði. Við teljum þannig, að stefnda hafi verið heimilt að taka til sín andvirði reikningsins 18. apríl 1988, sbr. 32. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978, sbr. og 2. mgr. 24. gr. sömu laga.

Með þessari athugasemd og skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms að öðru leyti erum við samþykkir dómsorði meiri hluta dómenda.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 17. júlí 1989.

Mál þetta, sem tekið var til dóms að loknum munnlegum málflutningi 29. f.m., er höfðað hér fyrir þinginu með stefnu, birtri 8. desember 1988.

Stefnandi er Hróbjartur Jónatansson hdl., skiptastjóri í þrotabúi Ingólfs Óskarssonar, kt. 010241-3409, Skógarhlið 6, Reykjavík.

Stefndi er Alpýðubankinn hf., kt. 420171-0139, Laugavegi 31, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þessar:

aðallega, að stefndi verði dæmdur til þess að afhenda stefnanda sparisjóðsbók nr. 168198, út gefna af stefnda á nafn Ingólfs Óskarssonar, kt. 010241-3409, Hjallavegi 7, Reykjavík, að fjárhæð 1.160.802 kr. auk [nánar tilgreindra vaxta],

til vara, að stefndi verði dæmdur til að greiða 1.160.802 kr. auk hæstu innlánsvaxta frá 8.3.1988 til stefnubirtingardags, en með dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags. Enn fremur er krafist málskostnaðar úr hendi stefnda, er beri dráttarvexti skv. III. kafla vaxtalaga að liðnum 15 dögum frá dómsuppsögu til greiðsludags.

Dómkröfur stefnda eru þær, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda, og jafnframt, að stefnandi verði dæmdur til að greiða málskostnað að skaðlausu, er beri dráttarvexti skv. III. kafla vaxtalaga frá 15. degi eftir uppsögu dóms til greiðsludags.

I.

Stefnandi kveður málavexti eftirfarandi:

Með úrskurði, upp kveðnum 8. mars 1988, var bú Ingólfs Óskarssonar, kt. 010241-3409, Hjallavegi 7, Reykjavík, og einkafirma hans, Sportvöruverslunar Ingólfs Óskarssonar, Klapparstíg 40, Reykjavík, tekið til opinberra skipta sem gjaldþrota. Var innköllun gefin út 10. mars 1988, og birtist hún fyrst í 54. tbl. Lögbirtingablaðsins 5. maí sl. Lauk kröfulýsingarfresti 5.7.1988, og var fyrsti skiptafundur haldinn 2. september 1988. Hinn 18. mars 1988 skipaði skiptaráðandinn í Reykjavík Hróbjart Jónatansson hdl. bústjóra til bráðabirgða í þrotabúinu, og var hann kosinn skiptastjóri í búinu á skiptafundi 2.9.1988.

Hinn 6. apríl 1988 ritaði skiptastjóri stefnda bréf og tilkynnti um gjaldþrotaskipti á búi Ingólfs Óskarssonar, auk þess sem þess var krafist, að öllum reikningum þrotamanns við stefnda yrði lokað og fjármunum hans tafarlaust komið í vörslur skiptaráðandans í Reykjavík til varðveislu. Hinn 6.6.1988 átti skiptastjóri fund með lögmanni stefnda, Guðjóni Á. Jónssyni hdl., á skrifstofu skiptaráðandans í Reykjavík, þar sem m.a. var tilkynnt, að stefndi hefði handveð í tiltekinni sparisjóðsbók þrotamanns við stefnda til tryggingar öllum kröfum stefnda á hendur þrotamanni. Með bréfi, dags. 16.6.1988, ritaði skiptastjóri lögmanni stefnda bréf, þar sem óskað var

þess, að skjölum um framangreindan handveðssamning þrotamanns og stefnda yrði komið á framfæri við stefnanda, svo að unnt yrði að taka afstöðu til umræddrar kröfu stefnda. Hinn 27.6.1988 var þrotamaður yfirheyrður í skiptarétti Reykjavíkur, og var bókað eftir honum í skiptabók Reykjavíkur, að hann hefði ekki gert handveðssamninga við banka. Framanefndum bréfum svaraði stefndi eigi, og voru nefndar óskir ítrekaðar með bréfi til stefnda, dags. 26. júlí 1988. Hinn 5. júlí 1988 ritaði stefndi kröfulýsingu í stefnanda, þar sem krafist var 7.000.000 kr. utan skuldaráðar. Var kröfum þessum hafnað að svo stöddu með bréfi 19. júlí 1988. Með bréfi, dags. 23. ágúst 1988, tilkynnti lögmaður stefnda, að stefndi hefði í sinni vörslu u.þ.b. 1.160.000 kr., er væru innstæða þrotamanns vegna seldra víxla til stefnda, og myndi því fé verða varið til greiðslu á skuldum þrotamanns við stefnda. Hinn 4. nóvember 1988 lýsti stefndi endanlegum kröfum sínum til stefnanda, þar sem m.a. kom fram, að stefndi hefði nýtt andvirði af sparisjóðsbók þrotamanns, nr. 168198, til greiðslu á skuldum stefnda, í stað þess að skila stefnanda sparisjóðsbókinni ellegar andvirði hennar. Með bréfi, dags. 15.11.1988, ítrekaði skiptastjóri enn höfnun á veðrétti í umþrættari sparisjóðsbók til handa stefnda og krafðist tafarlausrar afhendingar hennar. Hinn 28. nóvember 1988 synjaði lögmaður stefnda um afhendingu á bókinni, þar sem andvirði hennar hefði verið varið til greiðslu á skuldum við stefnda.

Málsástæður og lagarök.

Aðalkrafa.

Stefnandi reisir kröfur sínar um afhendingu hinnar umþrættu sparisjóðsbókar á þeirri málsástæðu, að bókin og þeir fjármunir, sem í hana voru skráðir, hafi verið eign þrotamanns, Ingólfs Óskarssonar, nú þrotabús hans, og beri stefnda í samræmi við ákvæði 25. gr., sbr. 22. gr. laga nr. 6/1978, að afhenda stefnanda bankabókina til ráðstöfunar. Hafi stefndi eigi sýnt fram á réttindi sín til ráðstöfunar á sparisjóðsbókinni í sína þágu án afskipta stefnanda, svo sem með samningum um handveð.

Sökum þessa séu vörslur stefnda á sparisjóðsbókinni óheimilar gegn mótæmum stefnanda, og beri stefnda að afhenda sparisjóðsbókina með innstæðu og áföllnum vöxtum stefnanda.

Því sé haldið fram af hálfu stefnda, að stofnast hafi samningur á milli þrotamanns, Ingólfs Óskarssonar, og stefnda um handveð til handa stefnda í innstæðu nefndrar sparisjóðsbókar til tryggingar skuldbindingum þrotamanns. Þrátt fyrir ítrekaðar óskir þar um hefur stefndi eigi fært sönnur á slíkan veðsamning. Hvorki hafa skjöl verið lögð fram til stuðnings staðhæfingum um veðsamning né hafa vitnisburðir þrotamanns eða annarra ýtt stoðum undir fyllyrðingar stefndu.

Í þinghaldi í skiptarétti Reykjavíkur 27.6.1988 sé bókað:

„Bústjóri spyr út í, hvort samið hafi verið um handveðssetningu fyrir fram í bókum, sem bankar telja sig hafa handveð í. Mætti kveðst ekki vita til þess, en útiloki ekki slíkt.“

Skiptastjóri stefnanda telur framangreind ummæli þrotamanns hnekkja fullyrðingum stefnda þess efnis, að fullgildur samningur hafi komist á um handveð í sparisjóðsbókinni.

Stefnandi vísar í þá meginreglu gjaldþrotalaga nr. 6/1978 svo og skiptalaga nr. 3/1878 ásamt síðari breytingum, er varðar jafnræði kröfuhafa til fullnustu krafna sinna úr þrotabúi. En í lögum þessum eru forréttindi einstakra kröfuhafa til fullnustu af eignum þrotabús frávik frá hinni almennu reglu og koma einungis til álita í þeim tilvikum, þegar ótvíræð lagaskilyrði eru til. Sökum þessa ber að skýra þröngri lögskýringu sérréttindaákvæði til einstakra kröfuhafa, er veiti einstökum lánardrottnum forgang til fullnustu krafna sinna umfram aðra, og krefjast þess, að slíkt réttindi séu óumdeilanlega stofnuð með gildum hætti skv. gjaldþrotalögum.

Einstakir kröfuhafar, sem telja sig eiga rétt til fullnustu utan skuldaraðar, njóta eigi réttarverndar, nema sérstakar ráðstafanir hafi verið gerðar til verndunar réttindum í samræmi við almennar reglur þar um. Hinar viðtæku riftunarreglur VIII. kafla gjaldþrotalaga bera þess glöggvitni, hversu strangar kröfur eru gerðar til tryggingar einstökum réttindum, svo að þau teljist gild gagnvart lögunum, sbr. t.d. ákvæði 57. gr. laganna, sbr. 24. gr.

Stefnandi bendir á framlögð tryggingarbréf, sem séu fullgild skv. efni sínu, enda út gefin og þinglýst og veita stefnda því tilætlaða réttarvernd.

Þegar framangreind lagaskilyrði og sjónarmið séu virt, sé ljóst, að því aðeins eigi stefndi rétt til fullnustu utan skuldaraðar af innstæðu hinnar umþrættu sparisjóðsbókar, ef hann sannar ótvíræð veðréttindi sín í bókinni.

Slíkt hafi stefndi eigi getað sannað, og beri honum því að afhenda bókina eiganda hennar, stefnanda máls þessa, með innstæðu og áföllnum vöxtum.

Varakrafa.

Af bréfi lögmanns stefnda, dags. 28.11.1988, til skiptastjóra stefnanda má ráða, að stefndi hafi ráðstafað hinn 18.4.1988 allri innstæðu á sparisjóðsbókinni, þ.m.t. áföllnum vöxtum, til lúkningar skuldum þrotamanns við stefnda, enda þótt stefnandi hefði áður krafist afhendingar bókarinnar. Telur stefnandi slíka ráðstöfun fjármuna stefnanda af hálfu stefnda óheimila greiðslu á skuld eftir úrskurð um gjaldþrot, og sæti hún því riftun skv. ákvæðum VIII. kafla laga nr. 6/1978, sbr. einkum 59. gr. og 61. gr. laganna.

Stefnandi bendir á, að fyrst í greinargerð lögmanns stefnda, sem lögð

hafi verið fram í máli þessu 26. janúar 1989, komi fram af hálfu stefnda sú fullyrðing, að stefndi sé eigandi sparisjóðsbókarinnar. Slíkt sé vitanlega fráleitt og með öllu óskiljanlegt þrátt fyrir tilraunir stefnda til útskýringa í málflutningi. Fróðlegt væri að fá upplýsingar um það, hvort stefndi, Alþýðubankinn, teldi sig eiganda að öllum sparisjóðsbókum, sem viðskiptavinir hans vistuðu í bankanum.

Við munnlegan málflutning dró stefnandi í efa framburð Ingólfs Óskarssonar fyrir skiptarétti 19. október 1988 og lýsti því, að lítt væri að treysta framburði hans, þar sem hann ætti persónulegra hagsmuna að gæta.

II.

Stefndi lýsir málavöxtum svo, að viðskipti bankans og Ingólfs Óskarssonar hafi staðið lengi og nefnd sparisjóðsbók hafi verið sérstaklega stofnuð 17. janúar 1986 til þess að tryggja greiðslu skulda Ingólfs við bankann. Bankinn og Ingólfur hafi gert samning um svokallaðan víxlakvóta, þ.e. bankinn heimilaði, að keyptir yrðu af Ingólfi viðskiptavíxlar og önnur viðskiptabréf upp að ákveðnu hámarki samkvæmt ákvörðun hverju sinni. Skilyrði og forsenda verðbréfa kaupanna hafi verið stofnun sparisjóðsbókar þeirrar, sem um sé deilt í máli þessu, og skyldi inn á hana leggja 10% af andvirði hinna keyptu viðskiptabréfa. Þannig hafi innstæða bókarinnar hækkað eftir því, sem viðskiptin jukust, og hafi innstæðan einungis verið til komin með þessum hætti. Úttektir af bókinni hafi einvörðungu verið í höndum bankans og hans ákvörðun, hvort nota skyldi brot af innstæðu bókarinnar til að greiða skuldir Ingólfs vegna keyptrar verðbréfa í vanskilum, ef skuldirnar greiddust ekki ella.

Stefndi reisir sýknukröfu sína í fyrsta lagi á því, að sparisjóðsbókin hafi verið eign Alþýðubankans hf. allt frá stofnun hennar 17. janúar 1986. Ingólfur Óskarsson hafi aldrei haft ráðstöfunarrétt á bókinni eða andvirði hennar að neinu leyti, heldur hafi sá réttur verið algerlega í höndum bankans. Andvirði bókarinnar hafi átt að mæta áhættunni af því, að keypt verðbréf greiddust, og yfirfærsla á eignarrétti innstæðunnar hafi ekki átt að eiga sér stað, nema viðskiptamaður gerði upp allar skuldir sínar við bankann og felldur væri niður samningur um kaup á viðskiptakröfum. Á tímabilinu frá 17.1.1986 til 18.4.1988 hafi sex útborganir átt sér stað úr bókinni, allar samkvæmt einhliða ákvörðun bankans, enda hafi Ingólfur Óskarsson engu ráðið þar um samkvæmt samningi aðila. Engin rök séu fyrir því, að þrotabú Ingólfs öðlist betri rétt til innstæðu bókarinnar en þrotamaður hafði fyrir gjaldþrotið. Bókin hafi aldrei verið í vörslu þrotamanns og innstæða hennar á hverjum tíma aðeins ætluð til að tryggja skuldir þrotamanns við bankann. Nafn Ingólfs við númer bókarinnar hafi ekki veitt honum sjálfstæðan rétt til hennar. Sparisjóðsbókin hafi því ekki verið eign

protamanns skv. 22. gr. laga nr. 6/1978 fyrir uppsögu gjaldþrotaúrskurðar og sé því ekki eign þrotabúsins skv. 25. gr. sömu laga.

Verði ekki á þetta fallist, er sýknukrafan í öðru lagi á því reist, að til fullgilds handveðs í innstæðu bókarinnar hafi verið stofnað 17.1.1986, er bókin var stofnuð. Ljóst sé, að bankinn hafi öðlast tryggingarréttindi í bókinni, þar sem hún hafi gagngert verið stofnuð til þess að tryggja greiðslu skulda Ingólfs við bankann. Þess vegna hafi bankinn gert sérstakar ráðstafanir til verndar rétti sínum með því að halda umráðum bókarinnar og einkarétti á ráðstöfun innstæðu bókarinnar. Ingólfur Óskarsson hafi sjálfur lýst þessu í þinghaldi í skiptarétti Reykjavíkur og vísað í viðtekna reglu í bönkum og vel þekkta viðskiptavenju. Formbundinn samningur sé ekki skilyrði fyrir stofnun fullgilds handveðs. Þegar þetta sé virt, verði að telja, að stefnandi verði að sýna fram á, að stefndi hafi ekki handveð í innstæðu bókarinnar, og það hafi ekki tekist.

Í þriðja lagi, verði ekki þrátt fyrir allt fallist á, að handveð hafi stofnast, þá hafi bankinn a.m.k. haldsrétt í bókinni. Stefnda hafi ekki borið að afhenda stefnanda bókina eða innstæðu hennar við upphaf skipta nema fá jafnframt greiddar lýstar kröfur í þrotabúið, sem bókin hafi tryggt. Skuldajafnaðarréttur rýmkið mjög við gjaldþrot skv. 32. gr. gjaldþrotalaga.

Stefndi mótmælir sérstaklega varakröfu stefnanda um riftun, þar sem hinu almenna skilyrði riftunar skv. VIII. kafla gjaldþrotalaga um, að ráðstöfun hafi rýrt efni búsins, sé ekki fullnægt. Réttindi stefnda til innstæðu bókarinnar séu réttindi utan skuldaraðar, og sé því ekki um brot á jafnræðisreglu gjaldþrotalaga að ræða. Jafnvel þótt innstæða bókarinnar væri talin eign stefnanda í skilningi 25. gr. laganna, þá sé handveð eða haldsréttur stefnda verndaður af 2. mgr. 24. gr. sömu laga, og stefndi eigi því rétt á fullnustu utan skipta.

Stefndi bendir á, að í sundurliðun kröfulýsingar hans í þrotabúið sé endanleg fjárhæð lýstra krafna 2.028.378 kr., og hafi þá verið dregnar frá heildarskuldum þrotabúsins við stefnda á úrskurðardegi 1.160.802 kr., sem hafi verið innstæða bókarinnar 18. apríl 1988, þegar bankinn hafi tekið fjárhæð þessa út af henni upp í kröfur sínar.

III.

Í dómþingi 9. maí sl. lýstu aðilar gagnaöflun lokið, og var ákveðið að taka málið til munnlegs málflutnings án skýrslutöku fyrir dómi. Aðilar voru sammála um að leggja mál þetta í dóm án frekari gagnaöflunar hér fyrir dómi en þeirrar, er í sóknar- og varnarskjöllum greinir, og eru þeir því bundnir af sönnunarfærslu þeirri, sem á þessum gögnum verður reist.

Stefndi hefur lýst samningi þeim, sem Ingólfur Óskarsson gerði við bankann, og verður að leggja fullyrðingar stefnda og Ingólfs Óskarssonar um

efni samnings þessa til grundvallar, enda eru þær studdar framlögðum gögnum bankans um hreyfingar á sparisjóðsbókinni, og mótmæli stefnanda við þeim í munnlegum málflutningi voru allt of seint fram komin, sbr. 3. mgr. 110. gr. laga nr. 85/1936.

Af samningi bankans og Ingólfs Óskarssonar um kaup bankans á viðskiptabréfum og stofnun hinnar umdeildu sparisjóðsbókar til tryggingar greiðslu skulda Ingólfs við bankann verður ekki ráðið, að bókin hafi átt að vera eign bankans, og verður sú málsástæða stefnda því ekki tekin til greina. Bókin verður því talin hafa verið eign Ingólfs Óskarssonar.

Af samningi bankans og Ingólfs Óskarssonar má vera ljóst, að sparisjóðsbókin hafi sérstaklega verið stofnuð til þess að tryggja greiðslu skulda Ingólfs við bankann. Bankinn hélt umráðum bókarinnar og hafði einkarétt á að ráðstafa innstæðu hennar til þess að greiða skuldir og ábyrgðir Ingólfs. Ekki er annað leitt í ljós en Ingólfur Óskarsson hafi verið útilokaður frá því að ráðstafa innstæðu bókarinnar á eigin spýtur. Að þessu leyti verður að telja leitt í ljós, að bankinn hafi haft bókina að handveði með samningi við Ingólf, þótt formbundinn veðsamningur hafi ekki verið gerður, enda var ljóst, hvað veðið átti að tryggja og hvernig bankinn mátti leita fullnustu í því.

Ber því að taka sýknukröfu stefnda til greina, en rétt þykir, að hvor aðila beri sinn málskostnað.

Garðar Gíslason borgardómari kvað upp dóminn.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Alþýðubankinn hf., skal vera sýkn af kröfum stefnanda, protabús Ingólfs Óskarssonar, í máli þessu.

Hvor aðila beri sinn málskostnað.
